

**Berliner Verein zur Förderung
der MEGA-Edition e.V.**

Prof. Dr. Rolf Hecker
Ewaldstraße 13 • 12524 Berlin
Tel. 030 / 529 65 25

Maria Hunink

DE PAPIEREN VAN DE REVOLUTIE

**HET INTERNATIONAAL INSTITUUT VOOR
SOCIALE GESCHIEDENIS
1935-1947**

Amsterdam
1986

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG
Hunink, Maria

De papieren van de revolutie. Het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis.
1935-1947 / Maria Hunink. – Amsterdam: Stichting Internationaal Instituut voor So-
ciale Geschiedenis. – Ill. Met reg.

ISBN 90-6861-005-8 geb.

SISO 904 UDC 061.6:93 '1935/1947'.

Trefw.: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis; geschiedenis; 1935-1947.

© 1986 Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, Amsterdam

Boekverzorging: Netty Arriëns
Zetwerk/druk: Vonk BV, Zeist

No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any
means, electronic or mechanical, including photocopy, recording, or any information
storage and retrieval system, without permission from the copyright owners

Printed in the Netherlands

INHOUD

Voorwoord	XIII
Verantwoording	XV
Lijst van afkortingen	XVI
Lijst van illustraties	XVII
I. Oprichting en oprichters	1
II. De staf	12
III. Verwerving van bibliotheken en archieven	
Algemeen	21
De bibliotheek van Max Nettlau	28
De verzameling Lucien Descaves	48
De bibliotheek van de 'Algemeyner yidisher arbe- terbund in lite, polyn un rusland'	51
Het Historische Archief van de Sociaaldemocrati- sche Partij van Duitsland	52
De archieven van Robert Grimm, Valerian Smir- nov en Wilhelm Liebknecht	73
Het archief en de bibliotheek van Karl Kautsky .	76
De bibliotheek van de 'Communistische Arbeiter- Bildungs-Verein'	83
Het archief van Leo Trotski	85
Het archief en de bibliotheek van de Russische Sociaal-Revolutionaire Partij	90
Spaanse archieven	97
IV. Interne opbouw en publicaties	
De ontsluiting van de bibliotheek	102
Publicaties	104
Memoires	111
Officiële opening van het Instituut, Amsterdam, 11 maart 1937; Parijs, 31 mei 1937	112
Organisatorische werkzaamheden	114
V. Veiligheidsmaatregelen na september 1938	
Stanford University, Harrogate (Yorkshire), Am- boise (Indre et Loire), Oxford	119
VI. Amsterdam, Parijs en Oxford tijdens oorlog en be- zetting	
Bezetting van het Instituut door de SS, 15 juli 1940; ontslag personeel; de 'Einsatzstab Reichslei-	

ter Rosenberg'; het in beslag nemen van de verzamelingen in Frankrijk, juni en augustus 1940; overbrenging van de bibliotheek te Amsterdam naar Duitsland, augustus 1943 tot november 1944; de oorlogsjaren in Engeland	129
VII. Bevrijding en Wederopbouw	
Speurtochten naar de geroofde bibliotheek; ontdekking van honderden kisten in Windheimhafen, Klagenfurth en Krakau; terugkeer van de verzamelingen uit Oxford; de financiële situatie	151
VIII. Epiloog, 1948 tot 1985	164
 Bijlagen	
Oprichting en oprichters	
1. Prof. dr. I.J. Brugmans, 'In memoriam prof. mr. dr. N.W. Posthumus', april 1960	173
2. N.W. Posthumus, Memorandum over Stichting en Budget, december 1934	175
3. N.W. Posthumus, Schets van de vorm die aan het Instituut zal worden gegeven, 26 mei 1935	182
4. Stichtingakte Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, 25 november 1935	185
5. Huishoudelijk reglement	190
Verwerving van bibliotheken en archieven	
6. Koopcontract dr. Max Nettlau, november 1935	194
7-8. Onderhandelingen van Boris Souvarine met Lucien Descaves. Twee brieven van B. Souvarine aan N.W. Posthumus, 19 februari 1936 en 22 januari 1938	198
Documenten betreffende het Historische Archief van de Sociaal-democratische Partij van Duitsland	
9. Brief van B.I. Nikolaevskij aan P. Hertz, 18 april 1934	201
10. N.W. Posthumus, Concept-overeenkomst tussen het Nederlandsch Economisch-Historisch Archief en de SPD, februari 1935	202
11. Paul Hertz, Verslag van het gesprek met N.W. Posthumus, 16 maart 1935	203
12. Brief van B.I. Nikolaevskij aan N.W. Posthumus, 1 juni 1935	205
13. Brief van N.W. Posthumus aan B.I. Nikolaevskij, 18 augustus 1935	206
14. Brief van N.W. Posthumus aan B.I. Nikolaevskij, 19 augustus 1935	208
15. Postscriptum bij brief van N.W. Posthumus aan P. Hertz, 19 augustus 1935	210
16. Brief van B.I. Nikolaevskij aan P. Hertz, 22 augustus 1935 .	210
17. Brief van N.W. Posthumus aan N. de Lieme, 25 augustus 1935	213